

Instruks for særlige døråbnere efter Servicelovens § 125

Godkendt af: Myndighedschef Ove G. Jensen den 22.01.2020

OBS: Magtanvendelsen kræver forhåndsgodkendelse.

1.0 Ordlyd og indhold

§ 125: Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anvende særlige døråbnere ved yderdøre for en eller flere personer i en afgrænset periode, når

- 1) Der er nærliggende risiko for, at en eller flere personer ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet for at afværge denne risiko og
- 3) lovens øvrige muligheder forgæves har været anvendt.

Stk. 2: Hvis foranstaltningerne i stk. 1 iværksættes, skal der af hensyn til beboernes frie færden opsættes en døralarm, som sikrer, at beboere, der ikke selv kan betjene den særlige døråbner, får den nødvendige hjælp hertil. Beboere, der er omfattet af foranstaltningen efter stk. 1, vil således alene kunne tilbageholdes, hvis bestemmelsen i § 124 d eller 136 d samtidig hermed finder anvendelse.

Servicelovens § 125 giver mulighed for, at der kan træffes afgørelse om at anvende særlige døråbnere ved yderdøre for en eller flere personer i en afgrænset periode, når

- 1) der er nærliggende risiko for, at en eller flere personer, ved at forlade bo- eller dagtilbuddet, (herunder plejehjem) udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, **og**
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet for at afværge denne risiko og
- 3) lovens øvrige muligheder forgæves har været anvendt.

2.0 Begrebsdefinitioner

”særlige døråbnere”

Særlige døråbnere kan f.eks. være dobbelte dørgreb, som skal trykkes ned på samme tid, for at døren åbner. Det kan også være en døråbningsknap, hvor der skal trykkes dobbelt for at aktivere dørens åbningsmekanisme.

Foranstaltningen må ikke have karakter af en egentlig aflåsningsmekanisme, men må alene virke forsinkende i forhold til den pågældendes frie færden, så personalets opmærksomhed henledes på, at den pågældende går ud. En kodelås vil således ikke kunne anvendes som en særlig døråbner, heller ikke selvom koden står skrevet på døren eller i umiddelbar nærhed af døren.

”nærliggende risiko for væsentlig personskade”

Med ”væsentlig personskade” menes den slags skader som kan opstå som følge af påkørsel, fald fra broer eller fald ned i vandhuller, søer eller havnebassiner. Skader som følge af voldsom kulde som f.eks. forfrysninger vil også være omfattet. Derimod vil almindelige skader ved normal færden, som f.eks. risiko for fald på sneglat fortov eller forvriddning af ankel i ujævnt terræn ikke være tilstrækkeligt.

”absolut påkrævet”

Kravet om, at den særlige døråbner skal være ”absolut påkrævet” medfører, at man, forinden man griber til anvendelse af særlig døråbner, skal have forsøgt at afhjælpe problemstillingen ved f.eks. en anden boligindretning, placering af planter, særligt farvevalg, camouflering af dør osv. for derved at undgå, at den pågældende borger bliver dørsøgende.

”lovens øvrige muligheder forgæves har været anvendt”

Kravet om, at lovens øvrige muligheder forgæves skal være anvendt indebærer, at mindre indgribende foranstaltninger som eksempelvis anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi i form af GPS, skal være overvejet og fundet uegnet til at opnå det ønskede formål.

”døralarm” (tilkaldeknop)

Hvis foranstaltningerne i stk. 1 iværksættes, skal der af hensyn til beboernes frie færden opsættes en døralarm, som sikrer, at beboere, der ikke selv kan betjene den særlige døråbner, får den nødvendige hjælp hertil. Beboere, der er omfattet af foranstaltningen efter stk. 1, vil således alene kunne tilbageholdes, hvis bestemmelsen i § 124 d eller 136 d samtidig hermed finder anvendelse.

3.0 Betingelser for anvendelse

Følgende betingelser skal være opfyldt og dokumenteret i Cura, før særlige døråbnere lovligt vil kunne anvendes som magtmiddel i forhold til en borger.

- Borgeren har en dokumenteret betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne
- Hvis borgeren er i stand til at give informeret samtykke, skal alt, hvad der er muligt, forinden være foretaget for at opnå borgerens frivillige medvirken til anvendelse af særlige døråbnere.
- Formålet med brug af særlige døråbnere er, at borgeren forsinkes i sin handling. Der må ikke anvendes særlige døråbnere med henblik på helt at forhindre borgeren at komme ud.
- Der skal foreligge en konkret viden om, at den pågældende borger rent faktisk forlader bo- eller dagtilbuddet. En frygt for at borgeren eventuelt kunne finde på at forlade botilbuddet, er således ikke tilstrækkeligt.
- Den særlige døråbner må anvendes der hvor faren starter, dvs. der hvor borgeren bevæger sig ud fra plejehjemmet/botilbuddet.
- Der skal foreligge en konkret viden om, at borgerens forladelse af boligen, vil indebære en nærliggende risiko for væsentlig personskade. Eksempelvis en konkret viden om, at borgeren ikke er trafiksikker, at borgeren søger stærkt trafikerede områder, at borgeren søger vandhuller og lignende eller at borgeren ikke kan orientere sig og dermed farer vild. Hvis borgeren derimod følger en kendt og sikker rute og påklæder sig fornuftigt efter årstiden, så er betingelserne for anvendelse af særlig døråbner ikke opfyldt.
- Der skal foreligge en forudgående tilladelse fra Myndighedsafdelingen på anvendelse af særlige døråbnere. Tilladelsen skal være tidsbegrænset, jf. herom nedenfor. Link til ansøgningsskema om forhåndsgodkendelse til anvendelse af særlige døråbnere findes her:

https://socialstyrelsen.dk/filer/tvaergaende/magtanvendelse/magt-2020/skema-3_socialstyrelsen_web_final.pdf

4.0 Hvor og i hvor lang tid kan bestemmelsen anvendes?

En særlig dørbåbner kan alene anvendes på bo- og dagtilbud, herunder også almene plejeboliger, men altså ikke i borgerens eget hjem.

Forhåndsgodkendelsen kan gives i op til 12 måneder ad gangen, hvorefter der kan søges om forlængelse. Såfremt borgerens behov ændrer sig i denne 12 måneders periode, således at borgeren ikke længere har behov for den særlige dørbåbner, skal personalet straks ophøre med at bruge denne. Et eksempel på en sådan ændring i adfærd kan f.eks. være, at borgeren stopper med at være dørsøgende eller mister evnen til at bevæge sig rundt på egen hånd som følge af tab af gangfunktion eller lignende. Personalet skal løbende vurdere, om der er mulighed for at iværksætte andre foranstaltninger end magtanvendelse end særlig dørbåbnere. (Det kan være en ide at søge tilladelse for flere borgere på plejehjemmet/botilbuddet, hvis flere borgere opfylder betingelserne, idet tilladelsen bortfalder ved borgerens død).

5.0 Eksempler på en lovlige hhv. ulovlige magtanvendelse

Eksempel på ulovligt magtanvendelse: Hvis en borger er trafiksikker og i stand til at klæde sig efter årstiden, men blot ikke er i stand til at finde tilbage til botilbuddet, så vil en GPS efter omstændighederne kunne afhjælpe problemet. Der vil således ikke være grundlag for at give tilladelse til brug af særlig dørbåbner.

Eksempel på lovlige magtanvendelse: Hvis den pågældende borger bevæger sig hurtigt og forlader botilbuddet iført kortærmet tøj i 10 graders frost, fordi borgeren ikke er i stand til at huske at tage overtøj på, så kan en særlig dørbåbner komme på tale for at forhindre, at borgeren fryser ihjel.

6.0 Registrering og indberetning

Når der er taget særlige dørbåbnere i brug over for en borger, skal der ske indberetning.

Magtanvendelse i form af anvendelse af særlige dørbåbnere skal registreres og indberettes på det særlige indberetningsskema, som findes på socialstyrelsens hjemmeside og i Cura. Skemaet udfyldes af det personale, men lederen er ansvarlig for den videre proces i forbindelse med indberetningen. Såfremt den pågældende borger er bosiddende på et botilbud som er underlagt Socialtilsynets tilsynskompetence, skal indberetningen ligeledes sendes til Socialtilsynet. Registreringen skal foretages straks og senest efter 3 dage efter at magtanvendelsen har fundet sted. Registreringen skal herefter indberettes inden for 1 måned, jf. servicelovens § 135 a.

Link til indberetningsskema findes her hvis borgeren IKKE har en erhvervet fremadskridende mental svækkelse:

https://socialstyrelsen.dk/filer/tvaergaende/magtanvendelse/magt-2020/skema-1a_socialstyrelsen_web_final.pdf

Link til indberetningsskema findes her, hvis borgeren HAR en erhvervet fremadskridende mental svækkelse som f.eks. demens:

https://socialstyrelsen.dk/filer/tvaergaende/magtanvendelse/magt-2020/skema-1b_socialstyrelsen_web_final.pdf

Indberetning skal jf. servicelovens § 135 a ske til:

- Aalborg Kommune via Cura og
- til Socialtilsyn Nord, sikkerpost.socialtilsynnord@hjoerring.dk, hvis borgeren har ophold i et tilbud, som er underlagt tilsyn fra Socialtilsyn Nord og
- til borgerens egen handlekommune (sikker post), hvis denne er en anden end Aalborg Kommune eller til Regionen, hvis borgeren har ophold i et regionalt botilbud. Se kontaktinfo i borgerens sag i Cura.

7.0 Orienteringspligt

Personalelederen skal efter SEL § 135 a, stk. 3 jævnligt, hvilket i praksis er ca. 1 gang om måneden, orientere personens pårørende, fremtidsfuldmægtige, værge eller anden repræsentant om de indgreb, der skal registreres og indberettes. Orienteringen skal også indeholde en klagevejledning. Orienteringen kan både gives skriftligt og mundtligt.

8.0 Klageadgang

En afgørelse om tilladelse til anvendelse af særlig dørbner kan påklages til Ankestyrelsen, jf. servicelovens § 133 stk. 2 og 3.

Hvis der er spørgsmål af juridisk karakter angående anvendelse af en særlig dørbner er det muligt at ringe ind til myndighedssekretariatets jurister på telefon 25200187.

8.0 Handleplan

Der er pligt til at udarbejde handleplan efter anvendelse af magt, jf. servicelovens § 135 stk. 3.

På ældreområdet udarbejdes handleplanen af hjemmeplejelederen eller plejehjemslederen - så vidt muligt i samarbejde med borgeren.

På handicapområdet udarbejdes handleplanen af botilbudslederen/ dagtilbudsledere så vidt muligt i samarbejde med borgeren selv og derudover også med borgerens rådgiver i Visitationen Voksen-Handicap.

Handleplanen skal indeholde følgende:

- Formålet med indsatsen (at undgå behov for yderligere anvendelse af magt fremover)
- Beskrivelse af den indsats som er nødvendig for at opnå formålet
- Den forventede varighed af indsatsen

Handleplanen skal journaliseres i Cura.

9.0 Yderligere vejledning

Myndighedsafdelingens jurister kan kontaktes for yderligere vejledning på telefon 25200187 inden for normal kontortid. På handicapområdet kan Handicapafdelingens jurist kontaktes på 99317407. Såfremt der opstår akut behov for juridisk vejledning omkring magtanvendelsesreglerne uden for normal kontortid kan Myndighedschef Ove G. Jensen kontaktes på telefon 25205420.